

p30konkor.com

عنوان آزمون : جامعه شناسی ۱۲ درس ۹

زمان آزمون :

تاریخ برگزاری

نام و نام خانوادگی :

پایه تحصیلی :

نام دبیر :

ردیف	لطفًا پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم
۱	<p>رویگرد ابن خلدون در مقایسه با رویگرد انتقادی فارابی چیست؟</p> <p>پاسخ: ۱ محافظه کارانه</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p>	
۲	<p>عامل شکل‌گیری جوامع از نظر ابن خلدون چیست؟</p> <p>پاسخ: ۱ عصبیت</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p>	
۳	<p>اسلام مسلمانان را به آموختن چه علمی تشویق کرده است؟</p> <p>پاسخ: ۱ علم نافع</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p>	
۴	<p>با توجه به جمله‌های داده شده، هر جمله به‌ترتیب مربوط به کدامیک از مدینه‌های فارابی است؟ با انحراف نظری از مدینه فاضله شکل گرفته است. - از علوم عقلی بی‌بهره‌اند. - با انحراف عملی از مدینه فاضله شکل گرفته است.</p> <p>۱ مدینه ضالّه - مدینه جاهله - مدینه فاسقه ۲ مدینه فاسقه - مدینه جاهله - مدینه ضالّه ۳ مدینه ضالّه - مدینه فاسقه - مدینه تغلب ۴ مدینه جاهله - مدینه فاسقه - مدینه ضالّه</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p>	
۵	<p>گزینه مناسب را از میان عبارت‌های داخل پرانتز انتخاب کنید. برای شناخت هریک از پدیده‌های زیر از کدام عقل (عقل انتقادی / عقل ابزاری) استفاده می‌شود؟ ۱ عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی (.....) ۲ مناسبات و ارتباطات انسانی (.....)</p> <p>پاسخ: ۱ عقل ابزاری (یا تجربی) ۲ عقل انتقادی</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p>	

	<p>مدینه فاسقه و مدینه ضاله در نظریه فارابی را براساس شاخص‌های داده شده، مقایسه کنید.</p> <table border="1" data-bbox="791 134 1455 405"><tr><td colspan="2" data-bbox="1131 134 1455 201">شاخص</td><td data-bbox="791 134 1131 201"></td></tr><tr><td data-bbox="1131 201 1455 268"></td><td data-bbox="791 201 1131 268"></td><td data-bbox="791 201 1131 268"></td></tr><tr><td data-bbox="1131 268 1455 338">(الف)</td><td data-bbox="791 268 1131 338">(ب)</td><td data-bbox="791 268 1131 338"></td></tr><tr><td data-bbox="1131 338 1455 405">(پ)</td><td data-bbox="791 338 1131 405">(ت)</td><td data-bbox="791 338 1131 405"></td></tr></table> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ الف) انحراف عملی ب) انحراف نظری پ) با آن‌که مردم علوم وحیانی و عقلانی را می‌شناسند، اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند. ت) نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله، تحریف می‌گردند. (ص ۱۰۲)</p>	شاخص						(الف)	(ب)		(پ)	(ت)	
شاخص													
(الف)	(ب)												
(پ)	(ت)												
۶	<p>علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) در چه صورتی علم نافع محسوب می‌شود؟ (یک مورد)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ ا) درس آموختن از رفتار گذشتگان ۲) شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده (ذکر یک مورد کافی است).</p>												
۷	<p>در هر عبارت، کدام‌یک از مفاهیم داخل کمانک (پرانتز) صحیح می‌باشد؟ الف) در کنش‌های روزمره مانند راه رفتن، نوعی (دانش عمومی - دانش علمی) وجود دارد که به سبب عادت از نظر افراد پنهان است. ب) «پیش‌بینی کنش‌ها و پیامدهای آن برای پیشگیری» از فواید (علوم طبیعی - علوم انسانی و اجتماعی) است. پ) با غلبه رویکرد تفسیری، رویکرد تبیینی به حاشیه رفت و از (جدایی دانش و ارزش - پیوند دانش و ارزش) سخن به میان آمد. ت) ابن‌خلدون در مطالعات خود بیشتر از روش (عقلی - حسی و تجربی) استفاده می‌کرد.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ الف) دانش عمومی پ) پیوند دانش و ارزش ب) علوم انسانی و اجتماعی ت) حسی و تجربی</p>												
۸	<p>درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. الف) جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند. ب) کنش‌های اجتماعی مانند روابط همسایگی در جامعه‌شناسی کلان مورد مطالعه قرار می‌گیرد. پ) از نظر جامعه‌شناسی انتقادی تمام معانی و ارزش‌ها ساخته و پرداخته اراده‌های افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌هاست. ت) دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده‌های طبیعی و مادی از عقل تفسیری استفاده می‌کنند.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ الف) صحیح ب) غلط پ) صحیح ت) غلط</p>												

۱۰	<p>دو نمونه از ظرفیت‌های علم مدنی فارابی را بنویسید.</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد.</p> <p>به تبیین یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد.</p> <p>دربارهٔ هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف، داوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد.</p> <p>دربارهٔ هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و بایدها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند. (ذکر دو مورد) (ص ۱۰۲)</p>
۱۱	<p>هر عبارت کدام نوع از مدینه‌های فارابی را نشان می‌دهد؟</p> <p>الف) اهرام جیزه و تابوت‌های رنگارنگ مومیایی تمدن مصر نمونه‌هایی از آن است. (.....)</p> <p>ب) جامعه‌ای که بر محور علم سازمان یافته باشد و علم در آن به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلانی و وحیانی را نیز دربر می‌گیرد. (.....)</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ الف) مدینه جاهله ب) مدینه فاضله (ص ۱۰۲)</p>
۱۲	<p>ابوریحان بیرونی با چه روشی فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ تجربی و تفهیمی (ص ۱۰۳)</p>
۱۳	<p>نگاه فارابی به «علم» در مدینه فاضله و مدینه جاهله را با یکدیگر مقایسه کنید. (از هر مدینه یک مورد)</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ مدینه جاهله: ۱- از علوم عقلی بی‌بهره‌اند ۲- علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد. ۳- علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد. (ذکر یک مورد)</p> <p>مدینه فاضله: ۱- بر محور علم سازمان یافته باشد. ۲- علم در این مدینه به علم تجربی محدود نمی‌شود. ۳- علوم عقلانی و وحیانی را نیز دربر می‌گیرد. (ذکر یک مورد) (ص ۱۰۲)</p>
۱۴	<p>به سؤالات زیر در رابطه با کتاب «تحقیق ماللهند» پاسخ دهید.</p> <p>الف) نویسنده این کتاب کیست؟ (.....)</p> <p>ب) در این کتاب با استفاده از کدام روش به ارزیابی انتقادی فرهنگ هند پرداخته شده است؟ (.....)</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ الف) ابوریحان بیرونی (ص ۱۰۳) ب) روش عقلی (ص ۱۰۳)</p>
۱۵	<p>ابن خلدون با استفاده از تجربه‌های تاریخی جوامع پیرامون خود، از عصبیت به عنوان عامل چه چیزی یاد می‌کند؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ عامل شکل‌گیری جوامع (ص ۱۰۴)</p>

	<p>کدامیک از مثال‌های زیر به «عقل انتقادی» اشاره دارد؟</p> <p>۱) شناخت اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی</p> <p>۲) فهم معنای برخاستن یک فرد در جمع</p> <p>۳) شناسایی عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی</p> <p>۴) ارزیابی وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۶ و ۱۰۷)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲</p>	۱۶
	<p>تفاوت دیدگاه ابن‌خلدون و فارابی، از جمله اندیشمندان علوم اجتماعی مسلمان، در ارتباط با روش مطالعه پدیده‌های اجتماعی را بنویسید.</p> <p>پاسخ: ۱) ابن‌خلدون: در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت بیشتر از روش حسی و تجربی (تبیینی) استفاده می‌کرد و در نتیجه از جامعه آرمانی سخن نگفت، رویکرد او محافظه‌کارانه بود با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع نام برد و این دریافت خود را به همه جوامع تعمیم داد. علم اجتماعی خود را علم عمران نامید. (ذکر سه مورد کافی است) (ص ۱۰۴)</p> <p>فارابی: رویکرد انتقادی دارد، با توجه به جوامع خود و گذشته و همچنین با استدلال عقلی جوامع را به انواعی تقسیم نمود. از جامعه آرمانی سخن گفت، مدینه فاضله جامعه آرمانی اوست. علم اجتماعی خود را علم مدنی نامید. (ذکر سه مورد کافی است) (ص ۱۰۱ و ۱۰۲ و ۱۰۴)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲</p>	۱۷
	<p>در چه صورتی علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) علم نافع محسوب می‌شوند؟</p> <p>پاسخ: ۱) اگر به قصد شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده و درس آموختن از رفتار گذشتگان یاد گرفته شوند علم نافع هستند. (ص ۹۹)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲</p>	۱۸
	<p>در علم مدنی فارابی پدیده‌های زیر چگونه مطالعه می‌شوند؟</p> <p>الف) کنش‌ها و ساختارهای جوامع، (.....)</p> <p>ب) واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آنها، (.....)</p> <p>پاسخ: ۱) الف) توصیف و فهم (ص ۱۰۲) ب) تبیین و علت‌یابی (ص ۱۰۲)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲</p>	۱۹

	<p>کدام گزینه به ترتیب ویژگی‌های مدینه ضالّه و مدینه جاهله فارابی را نشان می‌دهد؟</p> <p>۱ در اثر انحراف از مدینه فاضله شکل می‌گیرد - مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند ولی براساس آنها عمل نمی‌کنند.</p> <p>۲ در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد - از علوم عقلی بی‌بهره‌اند یعنی با آن‌که علوم وحیانی و عقلانی را می‌شناسند اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند.</p> <p>۳ در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می‌آید - علوم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد ولی علوم عقلانی و وحیانی وجود ندارد.</p> <p>۴ آرمان‌ها و ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، ارزش‌ها و آرمان‌های عقلانی معرفی می‌شوند - علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها و آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۲)</p>
	<p>هریک از مثال‌های زیر به کدام‌یک از انواع عقل اشاره دارد؟</p> <p>الف) معنای برخاستن یک فرد در جمع (.....)</p> <p>ب) ارزیابی وضعیت ارزش آزادی در روابط انسانی (.....)</p> <p>پ) درک عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی (.....)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ الف) عقل تفسیری (ص ۱۰۷) ب) عقل انتقادی (ص ۱۰۷) ج) عقل ابزاری (ص ۱۰۶)</p>
	<p>علوم اجتماعی جهان اسلام برای تبیین‌های علمی جهان اسلام علاوه بر تجربه از چه منابعی استفاده می‌کند؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ عقلانی و وحیانی (ص ۱۱۶)</p>
	<p>به‌ترتیب ابوریحان بیرونی و ابن‌خلدون با کدام روش جوامع و فرهنگ‌ها را مطالعه می‌کردند؟</p> <p>۱ حسی و تجربی - عقلی</p> <p>۲ عقلی - تفهیمی</p> <p>۳ حسی و تجربی - انتقادی</p> <p>۴ عقلی - حسی و تجربی</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۳)</p>
	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) مخالفان قشربندی، ..... را موجب برقراری روابط ظالمانه میان افراد و در نتیجه نابرابری می‌دانند.</p> <p>ب) علم به نفس، علم توحید و علم به مبدء و معاد، از ..... علوم شمرده می‌شوند.</p> <p>پ) رویکرد انتقادی می‌خواهد ظرفیت افشاگری و رهایی بخشی را برای ..... نگه دارد.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ الف) مالکیت خصوصی (ص ۷۶) ب) نافع‌ترین (ص ۹۹) پ) علوم اجتماعی (ص ۹۳)</p>

۲۵	<p>جامعه آرمانی موردنظر فارابی چه نام دارد؟ ویژگی‌های آن را بنویسید.</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد، مدینه فاضله می‌نامد، مدینه فاضله جامعه آرمانی موردنظر اوست علم در مدینه فاضله به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز دربر می‌گیرد. (ص ۹۸)</p>
۲۶	<p>رویگرد ابن‌خلدون در مقایسه با فارابی چگونه است؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ رویگرد ابن‌خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است. (ص ۱۰۰)</p>
۲۷	<p>هنگامی‌که در سخن گفتن با دیگری از زبان خود برای اصلاح یک رابطه ظالمانه استفاده می‌کنیم، از کدام نوع عقل استفاده می‌کنیم؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۳)</p> <p>عقل تفسیری (۱) عقل تجربی (۲) عقل انتقادی (۳) عقل ابزاری (۴)</p>
۲۸	<p>ویژگی‌های علوم اجتماعی در قرآن را بنویسید. (ذکر دو مورد)</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ قرآن در موارد متعددی هم به توصیف و تبیین زندگی اجتماعی انسان می‌پردازد، یعنی به این اشاره می‌کند که در جوامع چه می‌گذرد و چرا؟ هم به نقد و ارزیابی جوامع و فرهنگ‌های بشری می‌پردازد و هم جامعه آرمانی موردنظر خود را ترسیم می‌کند. (ص ۹۶) دانش‌آموز می‌تواند به ویژگی‌های علوم اجتماعی در جهان اسلام و علم مدنی فارابی نیز اشاره کند.</p>
۲۹	<p>هر عبارت به کدام یک از انواع مدینه‌های فارابی اشاره دارد؟ الف) جامعه‌ای که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. (.....) ب) آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند. (.....)</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ الف) مدینه فاسقه (ص ۹۸) ب) مدینه ضاله (ص ۹۸)</p>
۳۰	<p>در فرهنگ اسلام، مسلمانان به آموختن کدام نوع علم تشویق شده‌اند؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ علم نافع (ص ۹۴)</p>
۳۱	<p>دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده‌های طبیعی و مادی و محسوس از کدام نوع عقل استفاده می‌کنند؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۲)</p> <p>عقل ابزاری (۱) عقل تفسیری (۲) عقل انتقادی (۳) عقل تجویزی (۴)</p>

۳۲	<p>ویژگی‌های جامعه آرمانی در قرآن کریم را بنویسید. (ذکر دو مورد)</p> <p>پاسخ: ۱ جامعه آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود، این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد، اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد، به علاوه، تا آن‌جا که بتواند به ستم‌دیدگان و مستضعفان جهان یاری می‌دهد. (ذکر دو مورد کافی است) (ص ۹۷)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p>
۳۳	<p>هر عبارت دیدگاه کدام‌یک از متفکران مسلمان را نشان می‌دهد؟ الف) جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته است، مدینه فاضله می‌نامند. (.....) ب) از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌شود. (.....)</p> <p>پاسخ: ۱ الف) فارابی (ص ۹۸) ب) ابن خلدون (ص ۱۰۰)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p>
۳۴	<p>یک مورد از ظرفیت‌های علم مدنی فارابی را بنویسید.</p> <p>پاسخ: ۱ به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد، به تبیین یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد. (ذکر یک مورد کافی است). (ص ۹۸)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p>
۳۵	<p>ویژگی‌های جامعه آرمانی از دیدگاه قرآن کریم را بنویسید.</p> <p>پاسخ: ۱ جامعه آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد. (ص ۹۷)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p>
۳۶	<p>روش مطالعه پدیده‌های اجتماعی از دیدگاه ابن‌خلدون چگونه بود؟</p> <p>پاسخ: ۱ او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و از روش حسی و تجربی بیش‌تر استفاده می‌کرد. (ص ۱۰۰)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p>
۳۷	<p>ویژگی‌های جامعه آرمانی از دیدگاه قرآن کریم را بنویسید.</p> <p>پاسخ: ۱ جامعه آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد. (ص ۹۷)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p>
۳۸	<p>روش مطالعه پدیده‌های اجتماعی از دیدگاه ابن‌خلدون چگونه بود؟</p> <p>پاسخ: ۱ او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و از روش حسی و تجربی بیش‌تر استفاده می‌کرد. (ص ۱۰۰)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p>

۳۹	<p>در کدامیک از انواع عقل در معنای عام اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی درک می‌شود؟</p> <p>۱) عقل انتقادی ۲) عقل ابزاری ۳) عقل تفسیری ۴) عقل عملی</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عقل ابزاری (ص ۱۰۲)</p>
۴۰	<p>علم مدنی فارابی از همه ظرفیت‌های علوم اجتماعی برخوردار است، دو مورد از ویژگی‌های آن را بنویسید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱) به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد. ۲) به تبیین، یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد. ۳) درباره‌ی هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف داوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد. ۴) درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنش‌گران سخن می‌گوید و باید‌ها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند. (ذکر دو مورد از چهار مورد) (ص ۹۸)</p>
۴۱	<p>هر عبارت به کدامیک از انواع مدینه‌های فارابی اشاره دارد؟</p> <p>الف) علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها و آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد. (.....)</p> <p>ب) مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن‌را دارند، اما براساس آن عمل نمی‌کنند. (.....)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱) الف) مدینه جاهله (ص ۹۴) ب) مدینه فاسقه (ص ۹۴)</p>
۴۲	<p>کدام علوم از نافع‌ترین علوم شمرده می‌شوند؟ (یک مورد)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱) علم به نفس - علم توحید - علم به مبدأ و معاد از نافع‌ترین علوم هستند. (ص ۹۱) (ذکر یک مورد)</p>
۴۳	<p>«در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای اصلاح یک رابطه ظالمانه استفاده می‌کنیم» این نمونه مربوط به استفاده از کدام عقل است؟</p> <p>۱) ابزاری ۲) تجربی ۳) تفسیری ۴) انتقادی</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۴) گزینه ۴ پاسخ صحیح است.</p>
۴۴	<p>در پدیده «سخن گفتن با دیگری» عقل ابزاری و عقل تفسیری و عقل انتقادی، هر کدام چگونه عمل می‌کنند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱) عقل ابزاری: از زبان خود برای ترغیب او به انجام کاری که ما می‌پسندیم استفاده می‌کنیم. عقل تفسیری: از زبان خود برای شناخت یک‌دیگر، تفاهم و تعامل استفاده می‌کنیم. عقل انتقادی: از زبان خود برای اصلاح یک رابطه ظالمانه استفاده می‌کنیم.</p>

۴۵	<p>جامعه‌شناسی انتقادی به دنبال چه عقلانیتی می‌گردد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ جامعه‌شناسی انتقادی از عقل ابزاری و عقل تفسیری عبور می‌کند و به دنبال عقلانیت دیگری می‌گردد که ظرفیت و توان دآوری ارزشی و انتقادی داشته باشد و این ظرفیت و توان را در عقل انتقادی جست‌وجو می‌کند.</p>
۴۶	<p>جامعه‌شناسی تفسیری برای چه منظوری از عقل تفسیری مدد می‌گیرد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ برای فهم دیگران و ارتباط با آنان یا معنا بخشی و انسجام بخشی به زندگی اجتماعی از این عقل مدد می‌گیرد.</p>
۴۷	<p>عقل انتقادی برای چه منظوری به کار می‌رود؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عقلی است که برای ارزیابی و دآوری دربارهٔ مناسبات و ارتباطات انسانی به کار می‌رود. مثلاً وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی را ارزیابی می‌کند.</p>
۴۸	<p>جامعه‌شناسی تبیینی از عقل ابزاری برای چه عاملی استفاده می‌کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی.</p>
۴۹	<p>عقل تفسیری برای فهم چه پدیده‌ای به کار می‌رود؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ برای فهم و تفسیر پدیده‌هایی معنادار مانند کنش انسان‌ها و گفتار و متن به کار می‌رود. برای مثال برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود.</p>
۵۰	<p>دانشمندان برای کسب چه دانشی از عقل ابزاری (تجربی) استفاده می‌کنند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ دانشمندان برای کسب دانش دربارهٔ پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس) از این عقل استفاده می‌کنند و همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبندند. اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی و عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی به کمک این عقل درک می‌شوند.</p>
۵۱	<p>زمانی که عقل را در «معنای عام» به کار می‌برند، به چه نوع تلاش ذهنی و فکری اشاره دارند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ گاهی عقل را در یک معنای عام به کار می‌برند که هرگونه تلاش ذهنی و فکری را شامل می‌شود که هم عالمان در دانش علمی از آن استفاده می‌کنند و هم عموم مردم در دانش عمومی از آن بهره می‌برند.</p>

۵۲	عقل در معنای عام، چه انواعی دارد؟ نام ببرید. سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم پاسخ: ۱ ۱- عقل ابزاری (تجربی) ۲- عقل تفسیری ۳- عقل انتقادی
۵۳	در کدام مستند، درباره آثار و آرای ابوریحان بیرونی، ابن خلدون و فارابی، مطالبی آمده است؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم پاسخ: ۱ مستند سرزمین ستاره‌ها.
۵۴	ابوریحان بیرونی زمانی که مذاهب هند را تشریح می‌کند، از چه موضوعی سخن می‌گوید؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم پاسخ: ۱ وی هنگامی که مذاهب هند را تشریح می‌کند، از موضع یک راوی منتقد سخن می‌گوید و تلاش می‌کند علت عقیده مردم به یک باور، رسم و سنت را تبیین می‌کند.
۵۵	ابوریحان بیرونی در نقل روایات، تا چه حد به اعتبار منابع اهمیت می‌داد؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم پاسخ: ۱ وی در نقل روایات محتاط بود و هر قولی را قبول و نقل نمی‌کرد. گاهی در یک موضوع تاریخی اقوال مختلف را نقل می‌کرد و در نهایت با بیان دلیل، معتبرترین قول را برمی‌گزید؛ یعنی در پژوهش علمی، به اعتبار منابع اهمیت می‌داد.
۵۶	اهمیت امروزی ابوریحان بیرونی، در به کارگیری چه روش‌هایی در تحقیقات خود است؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم پاسخ: ۱ اهمیت امروزی ابوریحان بیرونی در به کارگیری روش انتقادی در کنار روش تجربی در بررسی‌های مذهبی، تاریخی و جغرافیایی است.
۵۷	ابوریحان بیرونی، علت تاریک ماندن عقاید و آرای هندیان برما را چه می‌داند؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم پاسخ: ۱ ابوریحان بیرونی در مقدمه کتاب ماللهند، سبب اینکه عقاید و آرای هندیان برما تاریک ماند را عوامل متعددی از جمله زبان و دین می‌داند.
۵۸	تلاش ابوریحان بیرونی در نشر فرهنگ هند، از طرف چه کسانی مورد تقدیر قرار گرفت؟ سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم پاسخ: ۱ تلاش‌های ابوریحان بیرونی در نشر فرهنگ هند، نزد هندیان مورد تقدیر قرار گرفت و ملت قدرشناس هند، پس از آنکه ابوریحان بیرونی به ایران آمد، او را فراموش نکردند و با او مکاتباتی داشتند و امروزه با گذشت هزار سال، جشن هزاره او را برپا ساختند.

۵۹	<p>ابوریحان بیرونی بعد از فراگیری دانش یونانی، به یادگیری دانش چه ملتی پرداخت؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ تمامی بزرگی و امتیاز او از هم‌عصرانش این است که توانست تصور کند جز یونانیان ملتی دیگر هم در جهان وجود دارد که دارای فرهنگ اصیل باشد و آن کشور هندوستان است. بنابراین بعد از فارغ‌التحصیلی در دانش یونانی، به یادگرفتن زبان علمی هند پرداخت.</p>
۶۰	<p>همه فضیلتی قرن سوم هجری که قرن ..... نامیده شده و قرن چهارم که قرن ..... خوانده شده، طرفداران دانش یونانی بودند.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ ترجمه - تحقیق</p>
۶۱	<p>کدام جامعه‌شناس فرانسوی، روش ابن خلدون در علوم اجتماعی را به کار گرفت؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ روش ابن خلدون در علوم اجتماعی مشابه روشی است که چهارصد سال بعد، اگوست کنت فرانسوی در جامعه‌شناسی پوزیتیویستی به کار گرفت.</p>
۶۲	<p>ابن خلدون اندیشمند مسلمان علوم اجتماعی خود را علم ..... می‌نامد.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عمران</p>
۶۳	<p>جامعه‌شناسی ابن خلدون در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی ..... است.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ محافظه‌کارانه</p>
۶۴	<p>ابن خلدون از کدام عامل در شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ وی با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند و این دریافت خود را به همه جوامع تعمیم می‌دهد.</p>
۶۵	<p>چرا ابن خلدون، اندیشمند مسلمان، از جامعه آرمانی سخنی نمی‌گوید؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از جامعه آرمانی سخن نگفت.</p>

۶۶	<p>ابن خلدون از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از ..... به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ قرآن</p>
۶۷	<p>ابوعلی مسکویه رازی چرا کتاب خود را «تجارب الامم» نامید؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ وی در مقدمه کتاب خود می‌نویسد: من چون سرگذشت مردمان و کارنامه شاهان را ورق زدم و سرگذشت کشورها و نامه‌های تاریخ را خواندم در آن چیزها یافتم که می‌توان از آن پند گرفت. حوادثی مانند گزارش آغاز دولت‌ها و پیدایش پادشاهی‌ها و یک‌سخن کردن مردم. از این‌رو این کتاب را گرد آوردم و نام آن را تجارب الامم (آزمون‌های مردمان) نامیدم.</p>
۶۸	<p>ابوریحان بیرونی در کتاب «تحقیق ماللهند» علت وجود کاست‌ها در جامعه هند را چه می‌داند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ وی علت وجود کاست‌ها در جامعه هند را باورهای دینی هندوها می‌داند که معتقدند خداوند جهان را این‌گونه طبقه‌بندی شده آفریده است.</p>
۶۹	<p>ابوریحان بیرونی در کتاب «تحقیق ماللهند» چه عاملی را موجب دشواری فهم معارف هندیان دانسته است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ پیچیدگی زبان و خط هندی و به نظم درآوردن متون علمی به قصد مصون ماندن از تحریف را عامل دشواری فهم معارف هندیان دانسته است.</p>
۷۰	<p>ابوریحان بیرونی در کدام کتاب، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرده و چه روشی به کار برده است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ ابوریحان بیرونی در کتاب تحقیق ماللهند با روش تجربی و تفهیمی، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ پرداخت.</p>
۷۱	<p>کتاب «تجارب الامم» و «تحقیق ماللهند» به ترتیب از کدام متفکران اجتماعی مسلمان است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ ابوعلی مسکویه، ابوریحان بیرونی.</p>
۷۲	<p>«علم مدنی» فارابی از چه ظرفیت‌هایی در علوم اجتماعی برخوردار است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع می‌پردازد. ۲- به تبیین و بررسی و تحولات واقعیت‌های اجتماعی می‌پردازد. ۳- درباره هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع دآوری علمی و انتقادی می‌کند. ۴- درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنش‌گران و بایدها و نبایدهای زندگی اجتماعی سخن می‌گوید.

۷۳	<p>فارابی جوامع زمان خود را از چه نوع جوامعی می‌داند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ فارابی با نگاه انتقادی به جوامع زمان خود می‌نگرد و آن جوامع را مدینه‌های فاسقه یا ضالّه می‌نامد.</p>
۷۴	<p>در نظریه فارابی، «مدینه ضالّه» چه نوع جامعه‌ای است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ مدینه ضالّه جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. در مدینه ضالّه، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله هم تحریف می‌گردند و آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.</p>
۷۵	<p>از نظر فارابی «مدینه فاسقه» چه جامعه‌ای است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ جامعه‌ای است که در اثر انحراف علمی از مدینه فاضله به وجود می‌آید. در مدینه فاسقه، با آنکه مردم علوم وحیانی و عقلانی را می‌شناسند، اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند، یعنی با آنکه مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند، براساس آن عمل نمی‌کنند.</p>
۷۶	<p>از نظر فارابی، مدینه فاسقه جامعه‌ای است که در اثر انحراف ..... از مدینه فاضله به وجود می‌آید.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علمی</p>
۷۷	<p>در نظریه فارابی، کدام جوامع در نتیجه انحراف از مدینه فاضله، شکل گرفته‌اند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ مدینه فاسقه و مدینه ضالّه.</p>
۷۸	<p>از نظر فارابی، در کدام جامعه، علم به علوم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ مدینه فاضله.</p>
۷۹	<p>«مدینه فاضله» از نظر فارابی چه جامعه‌ای است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان‌یافته باشد، مدینه فاضله می‌نامد. مدینه فاضله، جامعه آرمانی موردنظر اوست. علم در مدینه فاضله به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد.</p>

۸۰	<p>جوامع جاهله فارابی، چه ویژگی دارد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ در جوامع جاهله، علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت سخن بگوید وجود ندارد.</p>
۸۱	<p>فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند ..... نامیده است.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ مدینه جاهله</p>
۸۲	<p>فارابی با توجه به چه عواملی جوامع مختلف را تقسیم‌بندی کرده است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ فارابی با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و با استدلال عقلی، جوامع مختلف را براساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم کرده است.</p>
۸۳	<p>کدام اندیشمندان مسلمان در حوزه علوم اجتماعی آثار مهمی از خود به جا گذاشته‌اند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ فارابی، ابوریحان بیرونی، ابن خلدون</p>
۸۴	<p>فارابی علم اجتماعی را زیرمجموعه علوم ..... می‌دانسته و آن را ..... نامیده است.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ انسانی - علم مدنی</p>
۸۵	<p>قرآن کریم از همگان می‌خواهد از چه ابزاری برای علم‌آموزی و شناخت حقایق استفاده کنند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ قرآن کریم هم حس و تجربه را ابزارهای علم اجتماعی می‌داند و هم از عقل و وحی به عنوان دو ابزار علمی دیگر یاد می‌کند و از همگان می‌خواهد که از این ابزارها برای علم‌آموزی و شناخت حقایق و وقایع اجتماعی و تاریخ استفاده کنند.</p>
۸۶	<p>قرآن جامعه آرمانی را چگونه معرفی می‌کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ قرآن کریم بارها درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید و آن را جامعه‌ای معرفی می‌کند که در آن به عدالت و قسط رفتار می‌شود. جامعه آرمانی قرآنی، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر دیگران مقاومت می‌کند.</p>

۸۷	<p>قرآن کریم یادآوری می‌کند که پیامبران خدا برای ساختن جامعه و فرهنگ براساس ..... مبعوث شده‌اند.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عدالت و قسط</p>
۸۸	<p>قرآن کریم چه نظری به فرهنگ‌ها و امت‌های گذشته دارد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ قرآن کریم به فرهنگ‌ها و امت‌های گذشته اشاره می‌کند و رفتار و فرهنگ گذشتگان را مورد ارزیابی انتقادی قرار می‌دهد؛ رفتار عاقلانه‌شان را تأیید می‌کند و از رفتار جاهلانه و سفیهانه آن‌ها انتقاد می‌کند.</p>
۸۹	<p>کتاب‌های «سنت‌های تاریخی قرآن» و «سنت‌های اجتماعی در قرآن کریم» از کدام نویسندگان هستند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ محمدباقر صدر - احمد حامد مقدم</p>
۹۰	<p>قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف را ..... می‌نامد.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ سنت الهی</p>
۹۱	<p>قرآن کریم چگونه به توصیف و تبیین و نقد و ارزیابی جوامع می‌پردازد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ قرآن در موارد متعددی هم به توصیف و تبیین زندگی اجتماعی انسان‌ها می‌پردازد، یعنی به این اشاره می‌کند که در جوامع چه می‌گذرد و چرا؟ هم به نقد و ارزیابی جوامع و فرهنگ بشری می‌پردازد و هم جامعه آرمانی موردنظر خود را ترسیم می‌کند.</p>
۹۲	<p>قرآن کریم کتاب هدایت بشری است و در مسیر هدایت به ..... انسان توجه ویژه‌ای دارد.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ زندگی اجتماعی</p>
۹۳	<p>با تفکر ..... نمی‌توان درباره جهان، انسان و معناداری جهان اندیشید.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ جزئی‌نگر</p>
۹۴	<p>از نظر امام علی (ع): عالی‌ترین شناخت‌ها ..... است و مفیدترین دانش‌ها ..... است.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ شناخت خداوند - خویش‌شناسی</p>

۹۵	<p>چرا در جهان اسلام، علوم نافع به علوم ابزاری محدود نمی‌گردند و علوم دیگر را نیز در بر می‌گیرند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ در جهان اسلام، به سبب اینکه روش علمی به روش حسی و تجربی محدود نمی‌گردد و عقل و وحی نیز به عنوان دو ابزار شناخت علمی به رسمیت شناخته می‌شوند، علوم نافع به علوم ابزاری محدود نمی‌شوند.</p>
۹۶	<p>..... معلم انسان‌هاست. «امام خمینی»</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ تاریخ</p>
۹۷	<p>علوم ابزاری و علمی که دربارهٔ آغاز و انجام زندگی انسان سخن می‌گویند، از چه روش‌هایی استفاده می‌کنند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علوم ابزاری از روش حسی و تجربی استفاده می‌کنند، اما علمی که دربارهٔ آغاز و انجام زندگی انسان با ارزش‌ها و آرمان‌های او، مانند عدالت، مسئولیت و آزادی سخن می‌گویند، از روش‌های عقلانی و وحیانی بهره می‌برند.</p>
۹۸	<p>در اسلام، علوم اجتماعی چگونه می‌توانند از علوم نافع محسوب شوند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) از علوم هستند که اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند، علم نافع هستند.</p>
۹۹	<p>در اسلام علمی که دربارهٔ حقیقت انسان سخن می‌گوید، کدام علوم هستند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علمی که دربارهٔ حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند نیز علوم نافع محسوب می‌شوند. این دسته از علوم یعنی علم به نفس، توحید و علم به مبدأ و معاد، از نافع‌ترین علوم دانسته شده‌اند.</p>
۱۰۰	<p>در اسلام کدام علوم از جملهٔ علوم نافع‌اند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علوم ابزاری که نیازهای روزمرهٔ جامعهٔ اسلامی را برطرف می‌کنند، مانند علم پزشکی و علوم فنی و مهندسی و علوم پایه که به نوعی مادر این علوم به شمار می‌آیند، از جملهٔ علوم نافع‌اند.</p>
۱۰۱	<p>به گفتهٔ رهبر انقلاب، رستاخیز علمی کشور ما از چه زمانی آغاز شده و ما در چه رتبه‌ای در جهان هستیم؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ اکنون نزدیک به دو دهه است که رستاخیز علمی در کشور آغاز شده است. دستاوردهای دانش و فناوری ما در این مدت ما را به رتبهٔ شانزدهم در میان بیش از دویست کشور جهان رسانید و مایهٔ شگفتی ناظران جهانی شد.</p>

۱۰۲	<p>در اسلام، آموختن چه علمی لازم و ضروری دانسته شده است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ آموختن برخی علوم مانند سحر، در اسلام منع شده و در مقابل یادگیری برخی علوم، لازم و ضروری دانسته شده است. در واقع مسلمانان به آموختن علم نافع تشویق شده‌اند و از یادگیری علمی که فایده‌ای نداشته باشد، منع گردیده‌اند.</p>
۱۰۳	<p>قرآن کریم کتاب ..... است و پیامبران نیز برای ..... آدمیان مبعوث شده‌اند.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علم - تعلیم و تربیت</p>
۱۰۴	<p>در اسلام، علم چه جایگاهی دارد؟ و در قرآن از علم با چه عنوانی یاد شده است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ در اسلام، علم از مهم‌ترین ارزش‌هاست. در قرآن کریم از علم به عنوان هدف آفرینش یاد شده است. علم، علت برتری انسان بر فرشتگان گردیده و انسان به سبب علم، خلیفه خداوند در زمین شده است.</p>

۱ محافظه کارانه

۲ عصبیت

۳ علم نافع

۴ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

۵ (۱) عقل ابزاری (یا تجربی) (۲) عقل انتقادی

۶ الف) انحراف عملی

ب) انحراف نظری

پ) با آن که مردم علوم و حیانی و عقلانی را می شناسند، اما از آن ها بهره نمی گیرند.

ت) نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله، تحریف می گردند. (ص ۱۰۲)

۷ (۱) درس آموختن از رفتار گذشتگان

(۲) شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده (ذکر یک مورد کافی است).

۸ الف) دانش عمومی

ب) علوم انسانی و اجتماعی

پ) پیوند دانش و ارزش

ت) حسی و تجربی

۹ الف) صحیح

ب) غلط

پ) صحیح

ت) غلط

۱۰ به توصیف و فهم کنش ها و ساختارهای جوامع مختلف می پردازد.

به تبیین یعنی علت یابی واقعیت های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن ها می پردازد.

درباره هنجارها، ارزش ها و آرمان های جوامع مختلف، داوری علمی می کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد.

درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می گوید و باید ها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می کند. (ذکر دو مورد) (ص ۱۰۲)

۱۱ الف) مدینه جاهله

ب) مدینه فاضله (ص ۱۰۲)

۱۲ تجربی و تفهمی (ص ۱۰۳)

۱۳ مدینه جاهله: ۱- از علوم عقلی بی بهره اند ۲- علم ابزاری می تواند وجود داشته باشد. ۳- علمی که از ارزش ها، آرمان ها و

حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد. (ذکر یک مورد)

مدینه فاضله: ۱- بر محور علم سازمان یافته باشد. ۲- علم در این مدینه به علم تجربی محدود نمی شود. ۳- علوم عقلانی و حیانی را نیز دربر می گیرد. (ذکر یک مورد) (ص ۱۰۲)

۱۴ الف) ابوریحان بیرونی (ص ۱۰۳)

ب) روش عقلی (ص ۱۰۳)

۱۵ عامل شکل گیری جوامع (ص ۱۰۴)

۱۶ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۶ و ۱۰۷)

۱۷ ابن‌خلدون: در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت بیشتر از روش حسی و تجربی (تبیینی) استفاده می‌کرد و در نتیجه از جامعه آرمانی سخن نگفت، رویکرد او محافظه‌کارانه بود با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع نام برد و این دریافت خود را به همه جوامع تعمیم داد. علم اجتماعی خود را علم عمران نامید. (ذکر سه مورد کافی است) (ص ۱۰۴)

فارابی: رویکرد انتقادی دارد، با توجه به جوامع خود و گذشته و همچنین با استدلال عقلی جوامع را به انواعی تقسیم نمود. از جامعه آرمانی سخن گفت، مدینه فاضله جامعه آرمانی اوست. علم اجتماعی خود را علم مدنی نامید. (ذکر سه مورد کافی است) (ص ۱۰۱ و ۱۰۲ و ۱۰۴)

۱۸ اگر به قصد شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده و درس آموختن از رفتار گذشتگان یاد گرفته شوند علم نافع هستند. (ص ۹۹)

۱۹ الف) توصیف و فهم (ص ۱۰۲) ب) تبیین و علت‌یابی (ص ۱۰۲)

۲۰ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۲)

۲۱ الف) عقل تفسیری (ص ۱۰۷)

ب) عقل انتقادی (ص ۱۰۷)

ج) عقل ابزاری (ص ۱۰۶)

۲۲ عقلانی و وحیانی (ص ۱۱۶)

۲۳ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۳)

۲۴ الف) مالکیت خصوصی (ص ۷۶)

ب) نافع‌ترین (ص ۹۹)

پ) علوم اجتماعی (ص ۹۳)

۲۵ فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد، مدینه فاضله می‌نامد، مدینه فاضله جامعه آرمانی موردنظر اوست علم در مدینه فاضله به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز دربر می‌گیرد. (ص ۹۸)

۲۶ رویکرد ابن‌خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است. (ص ۱۰۰)

۲۷ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۳)

۲۸ قرآن در موارد متعددی هم به توصیف و تبیین زندگی اجتماعی انسان می‌پردازد، یعنی به این اشاره می‌کند که در جوامع چه می‌گذرد و چرا؟ هم به نقد و ارزیابی جوامع و فرهنگ‌های بشری می‌پردازد و هم جامعه آرمانی موردنظر خود را ترسیم می‌کند. (ص ۹۶) دانش‌آموز می‌تواند به ویژگی‌های علوم اجتماعی در جهان اسلام و علم مدنی فارابی نیز اشاره کند.

۲۹ الف) مدینه فاسقه (ص ۹۸) ب) مدینه ضاله (ص ۹۸)

۳۰ علم نافع (ص ۹۴)

۳۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۲)

۳۲ جامعه آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود، این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد، اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد، به علاوه، تا آن‌جا که بتواند به ستم‌دیدگان و مستضعفان جهان یاری می‌دهد. (ذکر دو مورد کافی است) (ص ۹۷)

۳۳ الف) فارابی (ص ۹۸) ب) ابن خلدون (ص ۱۰۰)

۳۴ به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد، به تبیین یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد. (ذکر یک مورد کافی است.) (ص ۹۸)

۳۵ جامعه آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد. (ص ۹۷)

۳۶ او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و از روش حسی و تجربی بیش‌تر استفاده می‌کرد. (ص ۱۰۰)

۳۷ جامعه آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد. (ص ۹۷)

۳۸ او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و از روش حسی و تجربی بیش‌تر استفاده می‌کرد. (ص ۱۰۰)

۳۹ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عقل ابزاری (ص ۱۰۲)

۴۰ ۱) به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد.

۲) به تبیین، یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد.

۳) درباره‌ی هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف داوری علمی می‌کند و رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد.

۴) درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنش‌گران سخن می‌گوید و باید‌ها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند. (ذکر دو مورد از چهار مورد) (ص ۹۸)

۴۱ الف) مدینه جاهله (ص ۹۴) ب) مدینه فاسقه (ص ۹۴)

۴۲ علم به نفس - علم توحید - علم به مبدأ و معاد از نافع‌ترین علوم هستند. (ص ۹۱) (ذکر یک مورد)

۴۳ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

۴۴ عقل ابزاری: از زبان خود برای ترغیب او به انجام کاری که ما می‌پسندیم استفاده می‌کنیم.

عقل تفسیری: از زبان خود برای شناخت یک‌دیگر، تفاهم و تعامل استفاده می‌کنیم.

عقل انتقادی: از زبان خود برای اصلاح یک رابطه ظالمانه استفاده می‌کنیم.

۴۵ جامعه‌شناسی انتقادی از عقل ابزاری و عقل تفسیری عبور می‌کند و به دنبال عقلانیت دیگری می‌گردد که ظرفیت و توان داوری ارزشی و انتقادی داشته باشد و این ظرفیت و توان را در عقل انتقادی جست‌وجو می‌کند.

۴۶ برای فهم دیگران و ارتباط با آنان یا معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی از این عقل مدد می‌گیرد.

۴۷ عقلی است که برای ارزیابی و داوری دربارهٔ مناسبات و ارتباطات انسانی به کار می‌رود. مثلاً وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی را ارزیابی می‌کند.

۴۸ برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی.

۴۹ برای فهم و تفسیر پدیده‌هایی معنادار مانند کنش انسان‌ها و گفتار و متن به کار می‌رود. برای مثال برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود.

۵۰ دانشمندان برای کسب دانش دربارهٔ پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس) از این عقل استفاده می‌کنند و همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبندند. اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی و عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی به کمک این عقل درک می‌شوند.

۵۱ گاهی عقل را در یک معنای عام به کار می‌برند که هرگونه تلاش ذهنی و فکری را شامل می‌شود که هم عالمان در دانش علمی از آن استفاده می‌کنند و هم عموم مردم در دانش عمومی از آن بهره می‌برند.

۵۲ ۱- عقل ابزاری (تجربی) ۲- عقل تفسیری ۳- عقل انتقادی

۵۳ مستند سرزمین ستاره‌ها.

۵۴ وی هنگامی که مذاهب هند را تشریح می‌کند، از موضع یک راوی منتقد سخن می‌گوید و تلاش می‌کند علت عقیدهٔ مردم به یک باور، رسم و سنت را تبیین می‌کند.

۵۵ وی در نقل روایات محتاط بود و هر قولی را قبول و نقل نمی‌کرد. گاهی در یک موضوع تاریخی اقوال مختلف را نقل می‌کرد و در نهایت با بیان دلیل، معتبرترین قول را برمی‌گزید؛ یعنی در پژوهش علمی، به اعتبار منابع اهمیت می‌داد.

۵۶ اهمیت امروزی ابوریحان بیرونی در به کارگیری روش انتقادی در کنار روش تجربی در بررسی‌های مذهبی، تاریخی و جغرافیایی است.

۵۷ ابوریحان بیرونی در مقدمهٔ کتاب ماللهند، سبب اینکه عقاید و آرای هندیان برما تاریک ماند را عوامل متعددی از جمله زبان و دین می‌داند.

۵۸ تلاش‌های ابوریحان بیرونی در نشر فرهنگ هند، نزد هندیان مورد تقدیر قرار گرفت و ملت قدرشناس هند، پس از آنکه ابوریحان بیرونی به ایران آمد، او را فراموش نکردند و با او مکاتباتی داشتند و امروزه با گذشت هزار سال، جشن هزاره او را برپا ساختند.

۵۹ تمامی بزرگی و امتیاز او از هم‌عصرانش این است که توانست تصور کند جز یونانیان ملتی دیگر هم در جهان وجود دارد که دارای فرهنگ اصیل باشد و آن کشور هندوستان است. بنابراین بعد از فارغ‌التحصیلی در دانش یونانی، به یادگرفتن زبان علمی هند پرداخت.

۶۰ ترجمه - تحقیق

۶۱ روش ابن خلدون در علوم اجتماعی مشابه روشی است که چهارصد سال بعد، اگوست کنت فرانسوی در جامعه‌شناسی پوزیتیویستی به کار گرفت.

۶۲ عمران

۶۳ محافظه‌کارانه

۶۴ وی با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند و این دریافت خود را به همه جوامع تعمیم می‌دهد.

۶۵ او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از جامعه آرمانی سخن نگفت.

۶۶ قرآن

۶۷ وی در مقدمه کتاب خود می‌نویسد: من چون سرگذشت مردمان و کارنامه شاهان را ورق زدم و سرگذشت کشورها و نامه‌های تاریخ را خواندم در آن چیزها یافتم که می‌توان از آن پند گرفت. حوادثی مانند گزارش آغاز دولت‌ها و پیدایش پادشاهی‌ها و یک‌سخن کردن مردم. از این‌رو این کتاب را گرد آوردم و نام آن را تجارب الامم (آزمون‌های مردمان) نامیدم.

۶۸ وی علت وجود کاست‌ها در جامعه هند را باورهای دینی هندوها می‌داند که معتقدند خداوند جهان را این‌گونه طبقه‌بندی شده آفریده است.

۶۹ پیچیدگی زبان و خط هندی و به نظم درآوردن متون علمی به قصد مصون ماندن از تحریف را عامل دشواری فهم معارف هندیان دانسته است.

۷۰ ابوریحان بیرونی در کتاب تحقیق مالهند با روش تجربی و تفهیمی، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ پرداخت.

۷۱ ابوعلی مسکویه، ابوریحان بیرونی.

۷۲ ۱- به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع می‌پردازد.

۲- به تبیین و بررسی و تحولات واقعیت‌های اجتماعی می‌پردازد.

۳- درباره هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع دآوری علمی و انتقادی می‌کند.

۴- درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنش‌گران و باید‌ها و نبایدهای زندگی اجتماعی سخن می‌گوید.

۷۳ فارابی با نگاه انتقادی به جوامع زمان خود می‌نگرد و آن جوامع را مدینه‌های فاسقه یا ضالّه می‌نامد.

مدینه ضالّه جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. در مدینه ضالّه، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله هم تحریف می‌گردند و آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.

جامعه‌ای است که در اثر انحراف علمی از مدینه فاضله به وجود می‌آید. در مدینه فاسقه، با آنکه مردم علوم و حیانی و عقلانی را می‌شناسند، اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند، یعنی با آنکه مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند، براساس آن عمل نمی‌کنند.

مدینه فاسقه و مدینه ضاله.

مدینه فاضله.

فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان‌یافته باشد، مدینه فاضله می‌نامد. مدینه فاضله، جامعه آرمانی موردنظر اوست. علم در مدینه فاضله به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد.

در جوامع جاهله، علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت سخن بگوید وجود ندارد.

مدینه جاهله

فارابی با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و با استدلال عقلی، جوامع مختلف را براساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم کرده است.

فارابی، ابوریحان بیرونی، ابن خلدون

انسانی - علم مدنی

قرآن کریم هم حس و تجربه را ابزارهای علم اجتماعی می‌داند و هم از عقل و وحی به عنوان دو ابزار علمی دیگر یاد می‌کند و از همگان می‌خواهد که از این ابزارها برای علم‌آموزی و شناخت حقایق و وقایع اجتماعی و تاریخ استفاده کنند.

قرآن کریم بارها درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید و آن را جامعه‌ای معرفی می‌کند که در آن به عدالت و قسط رفتار می‌شود. جامعه آرمانی قرآنی، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر دیگران مقاومت می‌کند.

عدالت و قسط

قرآن کریم به فرهنگ‌ها و امتهای گذشته اشاره می‌کند و رفتار و فرهنگ گذشتگان را مورد ارزیابی انتقادی قرار می‌دهد ؛ رفتار عاقلانه‌شان را تأیید می‌کند و از رفتار جاهلانه و سفیهانه آن‌ها انتقاد می‌کند.

محمدباقر صدر - احمد حامد مقدم

۹۱ قرآن در موارد متعددی هم به توصیف و تبیین زندگی اجتماعی انسان‌ها می‌پردازد، یعنی به این اشاره می‌کند که در جوامع چه می‌گذرد و چرا؟ هم به نقد و ارزیابی جوامع و فرهنگ بشری می‌پردازد و هم جامعه آرمانی موردنظر خود را ترسیم می‌کند.

۹۲ زندگی اجتماعی

۹۳ جزئی‌نگر

۹۴ شناخت خداوند - خویش‌شناسی

۹۵ در جهان اسلام، به سبب اینکه روش علمی به روش حسی و تجربی محدود نمی‌گردد و عقل و وحی نیز به عنوان دو ابزار شناخت علمی به رسمیت شناخته می‌شوند، علوم نافع به علوم ابزاری محدود نمی‌شوند.

۹۶ تاریخ

۹۷ علوم ابزاری از روش حسی و تجربی استفاده می‌کنند، اما علمی که درباره آغاز و انجام زندگی انسان با ارزش‌ها و آرمان‌های او، مانند عدالت، مسئولیت و آزادی سخن می‌گویند، از روش‌های عقلانی و وحیانی بهره می‌برند.

۹۸ علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) از علمی هستند که اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند، علم نافع هستند.

۹۹ علمی که درباره حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند نیز علوم نافع محسوب می‌شوند. این دسته از علوم یعنی علم به نفس، توحید و علم به مبدأ و معاد، از نافع‌ترین علوم دانسته شده‌اند.

۱۰۰ علوم ابزاری که نیازهای روزمره جامعه اسلامی را برطرف می‌کنند، مانند علم پزشکی و علوم فنی و مهندسی و علوم پایه که به نوعی مادر این علوم به شمار می‌آیند، از جمله علوم نافع‌اند.

۱۰۱ اکنون نزدیک به دو دهه است که رستاخیز علمی در کشور آغاز شده است. دستاوردهای دانش و فناوری ما در این مدت ما را به رتبه شانزدهم در میان بیش از دویست کشور جهان رسانید و مایه شگفتی ناظران جهانی شد.

۱۰۲ آموختن برخی علوم مانند سحر، در اسلام منع شده و در مقابل یادگیری برخی علوم، لازم و ضروری دانسته شده است. در واقع مسلمانان به آموختن علم نافع تشویق شده‌اند و از یادگیری علمی که فایده‌ای نداشته باشد، منع گردیده‌اند.

۱۰۳ علم - تعلیم و تربیت

۱۰۴ در اسلام، علم از مهم‌ترین ارزش‌هاست. در قرآن کریم از علم به عنوان هدف آفرینش یاد شده است. علم، علت برتری انسان بر فرشتگان گردیده و انسان به سبب علم، خلیفه خداوند در زمین شده است.

۴	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴
۲۳	۱	۲	۳	۴
۲۷	۱	۲	۳	۴
۳۱	۱	۲	۳	۴
۳۹	۱	۲	۳	۴
۴۳	۱	۲	۳	۴

